

ВІДГУК

офіційного опонента

на дисертаційну роботу

Тонкошкура Максима Васильовича на тему

«Забезпечення функціонування туристичного комплексу регіону»,

представленої на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.05 – розвиток продуктивних сил і регіональна економіка

1. Актуальність теми дослідження

Конкурентоспроможний і динамічний розвиток регіону можливий тільки завдяки повноцінній реалізації наявного специфічного регіонального потенціалу, одним з елементів якого є туристичний комплекс. Проблема забезпечення функціонування туристичних комплексів регіонів України сьогодні набуває вагомості актуальності та потребує у своєму вирішенні науково обґрунтованих організаційних заходів та механізмів.

Невирішеними є питання організації туристичного бізнесу, представники яких гарантовано надавали б споживачам послуги високого рівня й якості та збільшували надходження до регіональних бюджетів. З цих позицій тема дисертаційної роботи М.В. Тонкошкура, безперечно своєчасна, а результати дослідження реальні щодо практичної реалізації.

У теоретичному контексті цікавим є авторський підхід до удосконалення класифікації видів туризму з метою систематизації і врахування впливу типів туристичних ресурсів на розвиток окремих видів туризму, а у практичному - обґрунтування необхідності просування інноваційних форм сучасного туризму та інформаційно-іміджевий супровід на основі державно-приватного партнерства.

Актуальність обраного автором напрямку роботи підтверджується також тим, що отримані результати дослідження та науково-практичні рекомендації використані в організаціях туристичного комплексу регіону й засвідчені актами впровадження. Зокрема, рекомендації щодо визначення пріоритетних напрямів туризму при формуванні туристичного профілю регіону використовуються у діяльності туроператора ТОВ «Навігатор-Україна» (довідка № 44-11-17 від 06.11.2017 р.); теоретичні та методичні розробки використовуються у навчальному процесі Харківського національного університету міського господарства імені О.М. Бекетова при викладанні дисциплін «Планування та організація туристських маршрутів», «Туристське країнознавство», «Технологія туристської діяльності» (довідка № 2131 від 26.10.2017 р.); методичні розробки використовуються у роботі структурних підрозділів Харківської обласної державної адміністрації (довідка № 03-32-2878 від 03.11.2017 р.). Обраний напрямок дослідження тісно зв'язаний з сучасними загальнодержавними й регіональними програмними документами, науково-дослідними організаціями де виконана дисертаційна робота. Теоретичні дослідження і практичні розробки щодо забезпечення

функціонування туристичного комплексу регіону, що знайшли відображення у дисертації, виконані відповідно до наукової тематики досліджень кафедри туризму і готельного господарства Харківського національного університету міського господарства ім. О. М. Бекетова Міністерства освіти і науки України. за темами: «Тенденції та напрями розвитку туристської індустрії України» (номер державної реєстрації 0110U007970, 2011 – 2013 рр.), де автором визначено особливості та специфіку взаємодії організаторів туристичного ринку в рамках підвищення ефективності функціонування туристичного комплексу; автором розроблено методичний підхід до визначення цільових груп певних туристичних напрямів; «Інноваційні процеси розвитку індустрії туризму: теорія, методологія, практика» (номер державної реєстрації 0114U005034, 2014 – 2017 рр.), де автором виділені фактори безпеки з метою підвищення атрактивності туристичних регіонів; досліджено та визначено перспективи активізації туристичного франчайзингу; розглянуті особливості впровадження системи індивідуального туризму; визначено можливості використання туристичного потенціалу регіону з метою активізації розвитку комбінованого туризму.

Теоретичне та методичне забезпечення функціонування туристичного комплексу регіону зумовлює актуальність дисертаційної роботи. Робота дисертанта визначається характером та глибиною економічних, управлінських, організаційно-правових, соціальних проблем, що вирішує здобувач у часовому і просторовому вимірі.

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, їх достовірність та новизна

Дисертація Тонкошкура Максима Васильовича на тему «Забезпечення функціонування туристичного комплексу регіону» має міждисциплінарний та системний характер. Наукові положення, висновки і рекомендації автор отримав на основі теоретичного опрацювання визначених в дослідженні завдань, вивчення зарубіжних та вітчизняних праць.

Поставлена мета та завдання були досягнуті за допомогою низки методів дослідження, серед яких поряд із традиційними, загальнонауковими використані методи і прийоми узагальнення і порівняльного аналізу, логіко-структурного аналізу; інституційного підходу, концептуального моделювання, аналізу і синтезу, експертного оцінювання, графічного моделювання, статистичного аналізу, програмно-проектного управління, що вказує на системний характер дослідження.

В ході опису дослідження автором використані основні положення економічної теорії розвитку економічних систем, нормативно-правові та законодавчі акти, діючі в Україні, наукові положення філософії розвитку соціально-економічних систем, еволюційні закономірності, трансформаційні моделі економічного розвитку та інституційні умови впливу рівня готовності соціально-економічних систем до проведення реформ.

Логіка викладення матеріалу дисертації відображає перехід від

теоретико-методичних розвідок у сфері функціонування туристичного комплексу регіону до практичних розробок та рекомендацій, сформованих автором.

У першому розділі розкрито теоретико-методологічні засади функціонування туристичного комплексу регіону, узагальнено сутність туризму, як соціально-економічної категорії, визначено характерні ознаки туризму, наведено аналіз підходів до управління туристичним комплексом, подано методичні особливості функціонування туристичних комплексів в залежності від їх типу, визначено необхідність проведення гнучкої регіональної політики, пристосування існуючих підходів з урахуванням ресурсного забезпечення території, структурована ресурсна складова туристичного комплексу регіону та наведена її характеристика.

Другий розділ дисертації містить оцінку ресурсної складової та аналіз діяльності підприємств, що входять до складу туристичного комплексу, виявлені загальний вплив туризму на розвиток регіональної економіки. Сформовано також авторський погляд на основні проблеми розвитку туристичних комплексів в розрізі регіонів України.

У третьому розділі розглянуто шляхи розвитку туристичних комплексів регіону. Сформовано авторський підхід до класифікації видів туризму за цілями, запропонована методика розрахунку рейтингу привабливості туристичних комплексів регіонів, запропоновано методичний підхід щодо формування туристичного профілю регіону. Запропоновано механізм забезпечення функціонування туристичного комплексу регіону.

У дисертації М.В. Тонкошкура сформульовано та обґрунтовано ряд положень і висновків, які характеризуються новизною. Серед положень новизни:

1. Заслуговує на увагу розроблений автором науково-методичний підхід щодо рейтингового оцінювання привабливості туристичного комплексу у розрізі регіонів (стор. 150). Зведений інтегральний показник культурно-історичного рейтингу туристичних комплексів показує вплив нематеріальної спадщини на формування рейтингу регіону.

2. Обґрунтованими є пропозиції автора щодо систематизації та структурування територіально-просторових утворень у туристичній сфері. Опис та структурування територіально-просторових обмежень туристичних територій, представлені на стор. 33 роботи удосконалюють термінологічний апарат регіональної економіки.

3. Цікавим є підхід до удосконалення методичного підходу до визначення проблем розвитку регіонального туризму, який на відміну від існуючих, поєднує кількісно-бальну та економіко-статистичну оцінку туристичного комплексу регіону. Привертає увагу авторський підхід щодо визначення ваги та значення кожного виду ресурсів для розвитку певного виду туризму, або окремого регіонального туристичного комплексу (стор. 80).

4. Доречною є деталізація механізму забезпечення функціонування

туристичного комплексу регіону шляхом формування туристичного профілю (підрозділ 3.3), бо визначення перспективних напрямів є запорукою стабільного функціонування та розвитку туристичного комплексу.

5. Здійснені у дисертації удосконалення методичних підходів до оцінки туристичного комплексу регіону та методики, пов'язаної з оцінкою результатів роботи туристичного комплексу (стор.156-159). Підкреслено вплив на привабливість туристичних комплексів іміджево-інформаційних ресурсів.

6. Запропонований автором механізм визначення залежності результатів функціонування туристичного комплексу регіону та формування системи статистичних показників, застосування яких забезпечує максимально об'єктивний рівень їх оцінки.

Висновки дисертаційного дослідження сформульовані таким чином, що дають змогу констатувати, що завдання з розробки теоретико-методичних положень і практичних рекомендацій щодо забезпечення функціонування туристичного комплексу регіону, які ставилися автором у дисертаційному дослідженні вирішені, а робота має вагомое наукове та практичне значення.

3. Теоретичне та практичне значення виконаної дисертаційної роботи

Дослідження, що проведені в дисертаційній роботі мають теоретичне та практичне значення. Теоретичне значення отриманих результатів полягає у визначенні сутності поняття «туристичний комплекс регіону», як міжгалузевої системи, що дає можливість виокремити складові різних галузей економіки, які задіяні в обслуговуванні туристів.

Запропоновані рекомендації з рейтингового оцінювання привабливості туристичного комплексу у розрізі регіонів. Матеріали дисертаційного дослідження дозволяють внести уточнення в систематизацію та структурування територіально-просторових утворень у туристичній сфері і виокремити складові різних галузей економіки, які задіяні в обслуговуванні туристів. Практичне значення має також застосування методики оцінки результатів роботи туристичного комплексу для активізації впровадження і просування пріоритетних напрямів та інноваційних форм сучасного туризму.

Обґрунтовані в дисертації висновки та рекомендації щодо забезпечення функціонування туристичного комплексу регіону є суттєвими для розвитку науки та практики регіональної економіки.

4. Повнота викладу результатів дослідження у публікаціях

Основні положення і результати дисертаційної роботи опубліковано дисертації опубліковано автором самостійно та у співавторстві в 18 наукових працях, у тому числі: участь у 3 колективних монографіях, 8 статей у наукових фахових виданнях, у тому числі 2 – у виданнях України, які включені до міжнародних наукометричних баз, 1 – у зарубіжному науковому виданні (з них – 6 без співавторів), 7 – у матеріалах наукових конференцій.

Загальний обсяг публікацій складає 7,1 друк, аркушів, з яких здобувачу належить 5,8 друк. аркуша. Видано у співавторстві 3 підручники із грифом МОН України.

5. Відповідність автореферату змісту дисертації

Основні наукові положення, отримані результати і рекомендації виконаного дослідження повною мірою відображено в авторефераті, який відповідає вимогам, що висуваються до робіт на здобуття наукового ступеня кандидата наук. Зміст автореферату та основні положення дисертації є ідентичними.

6. Дискусійні положення та зауваження

В цілому, позитивно оцінюючи дисертаційну роботу, доцільним буде зауважити на наявність певних недоліків та дискусійних моментів, що полягають у наступному:

1. Певним здобутком автора є мультидисциплінарний підхід до аналізу та трактування сутності поняття «туристичний комплекс регіону» (стор. 36) та окреслення його функцій (стор. 38). Вважаємо, що підпункт 1.1 слід доповнити чітким визначенням методичних особливостей функціонування туристичних комплексів в залежності від їх типу, що дозволить на практиці проводити гнучку політику на регіональному ринку, з урахуванням ресурсного забезпечення певних територій.

2. Слід звернути увагу на дещо описовий характер інформації, яка стосується питань зарубіжного досвіду забезпечення функціонування туристичного комплексу регіону (стор. 41-58). Автору варто було б систематизувати існуючі закордонні напрацювання з виокремленням механізмів можливого їх використання у регіонах України при побудові рейтингової оцінки туристичного комплексу регіону в підпункті 3.2 дисертаційного дослідження.

3. Автор в третьому розділі роботи формує методику рейтингового оцінювання привабливості туристичного комплексу у розрізі регіонів (стор. 126-130). Вважаю, що на рис. 3.1 (стор. 127) показано алгоритм визначення туристичної привабливості, тому його назва потребує корегування.

4. Заслугове уваги пропозиція автора щодо оцінки впливу на привабливість туристичних комплексів іміджево-інформаційних ресурсів, які віднесено до групи туристичних ресурсів просування (стор. 158-160). Така пропозиція мала б більш практичне значення коли б супроводжувалася відповідним організаційно-інформаційним забезпеченням та розкривала територіальну структуру виробництва. Варто було б автору визначитись і з суб'єктами формування та реалізації запропонованих програм супроводу.

5. З огляду на те, що ефективність забезпечення функціонування туристичного комплексу регіону багато в чому залежить від фінансових важелів стимулювання, доцільно було в підпункті 3.3. дослідження врахувати наявність ризиків, пов'язаних з фінансуванням туристичної діяльності, що

дозволить впровадити стратегію розвитку регіонального туризму, дасть збільшення надходжень в регіональний бюджет та зменшить тіньовий сегмент регіональної економіки.

6. Дискусійною є пропозиція автора щодо розрахунку показників еталонного регіону-(стор. 171), який визначає залежність видів туризму від ресурсної бази. Варто було обрати кращий на теперішній час регіон України за показниками забезпечення функціонування туристичного комплексу та здійснити оцінку дивергенції регіонів України з точки зору розвитку продуктивних сил.

Але, вказані зауваження не зменшують позитивного враження від нових наукових результатів дослідження та загальної позитивної оцінки дисертаційної роботи.

7. Загальний висновок

Зміст дисертаційної роботи загалом відповідає обраній темі, забезпечує досягнення поставленої мети і завдань дослідження. Винесені на захист нові положення, висновки та рекомендації є достовірними, а задекларована у дисертації наукова новизна адекватно розкривається в роботі. Літературний опис та оформлення дисертаційної роботи в цілому відповідають вимогам нормативних документів.

Таким чином, за формальними та змістовими ознаками опонована дисертація «Забезпечення функціонування туристичного комплексу регіону відповідає встановленим вимогам, є завершеною працею, в якій отримані нові науково обґрунтовані результати, що в сукупності вирішують конкретну наукову задачу розробки теоретико-методичних положень і практичних рекомендацій щодо забезпечення функціонування туристичного комплексу регіону.

За науковою новизною, теоретичною цінністю й практичною значущістю отриманих результатів робота відповідає вимогам пунктів 9, 11, 12, 14 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567 (зі змінами), що висуваються до дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук. Викладене вище є підставою для присудження Тонкошкуру Максиму Васильовичу наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.05 - розвиток продуктивних сил і регіональна економіка.

Офіційний опонент:

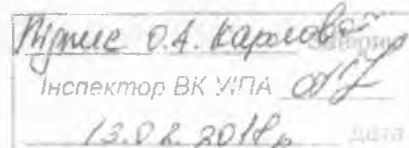
професор кафедри менеджменту

Української інженерно-педагогічної академії

д-р екон. наук, професор

О. А. Карлова

13.02.2018р. дата

16 02 03.02.15/2/18